

Tjänsteställe, handläggare
Utvecklingsenheten Hälso- och
sjukvårdsförvaltningen, Gabriel Stenström

Sammanträdesdatum
2022-09-07

Beteckning
Dnr: 22RS4624

Er beteckning:
S2022/01621

Regeringskansliet

103 33 Stockholm

Yttrande över Handlingsplan för en långsiktig utveckling av tolktjänsten för döva, hörselskadade och personer med dövblindhet

Region Örebro län har fått möjlighet att yttra sig över ”Handlingsplan för en långsiktig utveckling av tolktjänsten för döva, hörselskadade och personer med dövblindhet” (SOU 2022:11). Region Örebro län vill med anledning av utredningen lämna följande synpunkter:

Region Örebro län välkomnar att utredningen vill förstärka finansieringen av den aktuella tolktjänsten genom att öka statsbidraget till landets regioner. Med tanke på utredningens övriga förslag är det dock enligt Region Örebro läns bedömning tveksamt om den föreslagna omfattningen på förstärkningen är tillräcklig för att i praktiken innebära att landets regioner får mer resurser till tolkning.

Region Örebro län välkomnar också att utredningen vill se över hur statsbidraget fördelas mellan landets regioner. Region Örebro län anser dock att den översynen behöver göras tidigare än senast 2028 som utredningen föreslår.

Den nuvarande fördelningen utgår inte från hur många i regionen som använder tolktjänsten. Detta drabbar Region Örebro län negativt och är enligt Region Örebro läns bedömning ologisk. I Örebro finns och har under lång tid funnits många utbildningar för döva och hörselskadade vilket innebär att länet har en högre andel döva och hörselskadade än andra delar av landet. Detta borde enligt Region Örebro läns bedömning påverka fördelningsmodellen. Den borde också ta hänsyn till i vilken utsträckning personer inom målgruppen beställer tolk, vilket bland annat beror på användarnas åldersstruktur.

När det gäller utredningens lagförslag är Region Örebro län positiv till att regleringen av tolktjänster flyttas från hälso- och sjukvårdslagen. Förändringen bör ge en större tyngd åt området. Det blir dessutom en mer logisk hantering av klagomål som idag hanteras av patientnämnden på grund av kopplingen till hälso- och sjukvårdslagen.

Region Örebro län vill dock betona att det är av stor vikt att i §6 ändra det föreslagna begreppet ”vardagstolkning” till en formulering som omfattar all tolkning. Regionerna måste få rätt att prioritera även bland uppdrag där andra huvudmän har betalningsansvar. Både användaren och samhället drabbas om det inte finns tolk vid till exempel myndighetsförrättning eller ingripanden av polis och sociala myndigheter.

När det gäller förslaget att inrätta en nationell funktion för samordning av tolktjänstfrågor så är Region Örebro län positiv. Funktionen borde även kunna användas för att få en större likvärdighet i tolktjänsten, något som är angeläget.

Utredningens förslag att landets regioner tillsammans med berörda intresseorganisationer ska ta fram gemensamma riktlinjer för hur tolkuppsdrag ska prioriteras är inte tillräckligt. Det skulle både säkra en jämlikhet för brukarna och underlätta för regionernas arbete om det fanns en nationell prioriteringsordning. En lämplig aktör för detta uppdrag skulle kunna vara den nationella funktionen. På samma sätt borde den nationella funktionen kunna utveckla en definition för vad vardagstolkning är, och vara ett bollplank när den definitionen ska tolkas. Detta skulle öka rättssäkerheten för användarna jämfört med dagens situation, och underlätta för alla inblandade aktörer.

Region Örebro län vill också särskilt markera att den står bakom några andra av utredningens förslag:

- Regionen ska ansvara för viss ledsagning i anslutning till tolktillfället (se sidan 211)
- Regionen ska vid behov samordna tolktjänsten (se sidan 217)
- Tolktjänsten är en verksamhet där samverkan mellan regioner är lämpligt, både ur kostnadseffektivitetsskäl och för att möjliggöra en mer effektiv och ändamålsenlig tjänst (se sidan 245).

När det gäller de föreslagna förändringarna kring arbetslivstolkning så är Region Örebro län positiv till förslaget att samla det allmännas stöd till tolk i arbetslivet hos Arbetsförmedlingen. Detta innebär att en önskad tydlighet när det gäller ansvarsfördelningen uppnås. Den administrativa lösning som föreslås riskerar dock att göra det mer komplicerat för arbetsgivarna att

administrera tolkbeställningar. Detta bör lösas på ett bättre sätt för arbetsgivarna och därmed i förlängningen även användarna. En bättre administrativ lösning kan uppnås genom att utgå från det tidigare riktade bidraget för arbetslivstolkning där merparten av administrationen inte behövde utföras av varken arbetsgivarna eller användarna.

Utredningens tanke är att när regionernas ansvar för vardagstolkning inte innefattar arbetslivstolkning och så kallad myndighetstolkning så kan regionernas tolkar istället användas till vardagstolkning exempelvis i fritids- och föreningssammanhang. Det finns dock en risk att konsekvensen av en sådan förändring skulle bli att schemalagningen behöver anpassas till när dessa uppdrag ska utföras, vilket skulle innebära att mer arbetstid skulle förskjutas till kvällar och helger. Det i sin tur skulle i så fall leda till en minskad attraktivitet av regionen som arbetsgivare vilket i hög grad påverkar den framtida kompetensförsörjningen.

Region Örebro län hade önskat att utredningen istället presenterat fler och konkretare åtgärder för hur kompetensförsörjningen inom området ska säkerställas i högre grad än idag. Med tanke på det stora behov av nya tolkar som finns och kommer att finnas har utredningen i allt för hög grad istället ägnat sig åt att säkra fortbildningen åt de tolkar som redan finns.

Utredningen betonar med rätta regionernas kompetens i handlingsplanen. För att tolktjänsten ska vara så effektiv som utredningen eftersträvar är det dock viktigt att regionerna kan göra samordningsvinster. Det är också då som regionerna kan ta ett samordningsansvar och bli det självklara naturliga navet, som önskas av merparten av intressenter och tidigare utredningar.

Avslutningsvis vill Region Örebro län framhålla att det är olyckligt att utredningen inte också hade i uppdrag att se över frågor om taltjänst till människor som förlorar talförmågan, till exempel på grund av stroke. Detta stöd har många beröringspunkter med tolktjänsten och eftersom det finns stora regionala olikheter inom området så finns ett stort behov av en översyn.

För Region Örebro län